

‘ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနက အခွန်ထမ်းအား တွေ့ဆုံဆက်သွယ်ရသည့် အခြေအနေများ ’

လက်ကမ်းစာစောင်၏ ရည်ရွယ်ချက်

၁။ ဤအခွန်ဆိုင်ရာလက်ကမ်းစာစောင်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနက အခွန်ထမ်းပြည်သူများအား မည်သည့်အတွက်ကြောင့် အကြောင်းကြားခေါ်ယူတွေ့ဆုံခြင်း သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းတည်ရှိရာသို့ ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးခြင်းကို ရှင်းလင်းအသိပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ အခန်းကဏ္ဍ

၂။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် အခွန်ထမ်းများအား အခွန်ကြေညာလွှာများတင်သွင်းခြင်းနှင့် ပေးဆောင်ထိုက်သည့် အခွန်အရပ်ရပ်ကိုပေးဆောင်ခြင်းအစရှိသည့် အခွန်နှင့်ပတ်သက်၍ ဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားများကို အမှန်တကယ် သိရှိလိုက်နာစေရန် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနေသည်သာမက လိုအပ်လျှင်လုပ်ငန်းများကိုကွင်းဆင်း၍ အခွန်စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းကဲ့သို့သော စိစစ်အတည်ပြုသည့် လုပ်ငန်းများကိုလည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

၃။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် အခွန်ကောက်ခံမှုလုပ်ငန်းများကို အထောက်အကူဖြစ်စေရန်အတွက် အခွန်ထမ်းများအား အသိပညာပေး လက်ကမ်းစာစောင်များ ဖြန့်ဝေ ရှင်းလင်းခြင်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသကဲ့သို့ အခွန်ထမ်းများထံမှလည်း ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အခွန်ပေးဆောင်မှုအခြေအနေနှင့် ပတ်သက်သည့်သတင်း အချက်အလက်များကို အခါအားလျော်စွာ တောင်းခံရယူသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

၄။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနအနေဖြင့် အခွန်ထမ်းများနှင့်အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်ရသည့် သို့မဟုတ် ကွင်းဆင်းလေ့လာတွေ့ဆုံခြင်းများပြုလုပ်ရသည့် အကြောင်းအရင်းအမြောက်အများရှိနေပြီး အခွန်ထမ်းများအနေဖြင့်လည်း ထိုကွင်းဆင်းလေ့လာ

တွေ့ဆုံခြင်းများ ပြုလုပ်ရသည့်အကြောင်းအရင်းများကို နားလည်သဘောပေါက်ထားပါက နှစ်ဦးနှစ်ဖက်အတွက် ပိုမိုအထောက်အကူ ဖြစ်စေပါမည်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ အကြောင်းကြားဆက်သွယ်မှုနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာ တွေ့ဆုံခြင်း

၅။ အောက်ပါအမျိုးအစားများဖြစ်ပါသည်-

(က) ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် အခွန်ထမ်းအား အောက်ပါအခြေအနေ များတွင် အကြောင်းကြား ဆက်သွယ်နိုင်ပါသည်-

(၁) **အခွန်ရုံးမှ အခွန်စည်းကြပ်သည့်စနစ် (OAS) တွင် ပြည်တွင်းအခွန် များဦးစီးဌာနသည် -**

(ကက) ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၆၊ ပုဒ်မခွဲ(က)နှင့်(ခ) တို့အရ ကြိုတင် ခွန် ပေးသွင်းရန်၊

(ခခ) ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၇ အရ ဝင်ငွေကြေညာလွှာနှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ပုဒ်မ ၁၂ တို့အရ နှစ်ချုပ်ကြေညာလွှာ များပေးပို့ရန်၊

(ဂဂ) ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉ ၊ ပုဒ်မခွဲ (ခ) အရ ဝင်ငွေကြေညာ လွှာ နှင့်ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၄ ၊ ပုဒ်မခွဲ(ခ) အရ နှစ်ချုပ်ကြေညာလွှာတို့အတွက် အထောက်အထားများ ပြသ ရန်နှင့် ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၂ အရ သတင်းအချက်အလက် များပေးပို့ရန်၊

(ဃဃ) ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၆၊ ပုဒ်မခွဲ (က) အရ လစာခေါင်းစဉ် နှင့် အကျုံးဝင်သည့်ဝင်ငွေမှ ဝင်ငွေခွန် လစဉ်နှုတ်ယူသော စာ ရင်း ပေးပို့ရန်နှင့်

(ငင) ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈ အရ လစာနှစ်ချုပ်စာရင်း ပေးပို့ရန် အခွန်ထမ်းအား ရုံးသို့ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရန် အကြောင်း ကြားနိုင်ပါသည်။

(၂) အခွန်ထမ်းကိုယ်တိုင် အခွန်စည်းကြပ်သည့်စနစ် (SAS) တွင် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည်-

(ကက) သက်ဆိုင်ရာအခွန်ထမ်းအားဌာနမှ ပေးပို့သည့် အခွန်ထမ်း မိတ်ဆက်လွှာ (Introductory Letter) ပေးပို့ပြီးသည့်အချိန် နှင့်

(ခခ) အခွန်စာရင်းစစ်ဆေးရန်လိုအပ်သည့်အချိန်တို့တွင် အခွန်ထမ်းအား ရုံးသို့လာရောက်ရန် အကြောင်းကြားဆက်သွယ်နိုင်ပါသည်။

(ခ) ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် အောက်ပါအခြေအနေများတွင် အခွန်ထမ်း ထံသို့ ကွင်းဆင်း လေ့လာတွေ့ဆုံခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။

(၁) အခွန်ဆိုင်ရာ အကြံပေးဆွေးနွေးရန် ကွင်းဆင်းလေ့လာတွေ့ဆုံခြင်း

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် အခွန်ထမ်းများအား အခွန်ဥပဒေပါ အချက်အလက်များကို သိရှိနားလည်စေရန် အကူအညီပေးသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ အခွန်ဌာနမှ အခွန်ထမ်းများထံ အခါအားလျော်စွာ ကွင်းဆင်းတွေ့ဆုံသွားမည်ဖြစ်ပြီးအခွန်ထမ်းများနှင့်အခွန်ဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများ ဆွေးနွေးနိုင်ရန်နှင့် အခွန်နှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းစွာ မသိနားမလည်သည်များကို ဖြေကြားပေးနိုင်ပါရန် ထိုသို့ကွင်းဆင်းလေ့လာတွေ့ဆုံခြင်းကို ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကွင်းဆင်းလေ့လာတွေ့ဆုံနေစဉ်အတွင်း ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် အခွန်ထမ်းများအား လုပ်ငန်းအမျိုးအစား တစ်ခုချင်းစီအတွက် ထားရှိရမည့်စာရင်း အမျိုးအစားများနှင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့် အချက်အလက်များကို ပိုမိုသိရှိနားလည်စေရန် ပညာပေးလက်ကမ်းစာစောင်များကို ဖြန့်ဝေပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အခွန်ထမ်းကိုယ်တိုင်က အခွန်စည်းကြပ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဥပဒေများ၊ အခွန်နှုန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ သော်လည်းကောင်း သိရှိနားလည်လို၍ ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာနသို့ ဆက်သွယ်တောင်းဆိုလျှင် ဌာနမှတာဝန်ရှိသူက တွေ့ဆုံ ရှင်းလင်းခြင်းကို ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါကိစ္စရပ်များတွင် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနမှ အခွန်ထမ်းများကို ဆက်သွယ်၍ သင့်လျော်သော အချိန်တွင် တွေ့ဆုံနိုင်ရန်စီစဉ်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

(၂) **စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ပမာဏနှင့် အခွန်ပေးဆောင်မှုအခြေအနေကို သုံးသပ် လေ့လာရန် ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးခြင်း။** အခွန်စည်းကြပ်ရာတွင် စီးပွားရေးလောက၌ ဖြစ်ပျက်နေသည့် အကြောင်းအရာများကို ကောင်းစွာနားလည်သဘောပေါက်ရန် အရေးပါသကဲ့သို့ တစ်ဖက်တွင်လည်း အခွန်ပညာပေးလက်ကမ်းစာစောင်ကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန်၊ အခွန်ပညာပေးလက်ကမ်းစာစောင်အသစ်များ ထပ်မံထုတ်ဝေနိုင်ရန်နှင့် အခွန်မူဝါဒများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် အတွက်လည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အခြေအနေကို သိရှိနားလည် ထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့နားလည်သဘောပေါက်ရန် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအမျိုးအစားအလိုက် ဖွဲ့စည်းထားသောအဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် တွေ့ဆုံရန်လိုအပ်သည့် အခွန်ထမ်းများနှင့် တွေ့ဆုံကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ အခွန်ဌာနမှ အခွန်ထမ်းများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးနိုင်ရန် စီစဉ်သွားမည်ဖြစ်ပြီး ထိုသို့တွေ့ဆုံခြင်းကို အခွန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရာ ရုံးနေရာများ သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနရုံးများတွင် ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

(၃) **ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနမှ စာရင်းစစ်ဝင်ရောက်ခြင်း (သို့) စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း။** ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနမှ စာရင်းစစ်ဝင်ရောက်ခြင်း (သို့) စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းဆိုသည်မှာ အခွန်ထမ်းသည် အခွန်ဆိုင်ရာဥပဒေ များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ပြီး မှန်ကန်သည့် အခွန်ငွေပမာဏကို ပေးဆောင် ထားပြီးဖြစ်သည်ကို စစ်ဆေးသိရှိနိုင်ရန် အခွန်ထမ်း၏ ဘဏ္ဍာရေး(ငွေကြေး) ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို စုံစမ်းစစ်ဆေးသည့် ကိစ္စရပ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့စစ်ဆေးရာတွင် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကြေညာလွှာနှင့် ပတ်သက်သည် ကိုသာ ဆန်းစစ်သည့် ရိုးရှင်းသည့် စစ်ဆေးခြင်းမျိုး ဖြစ်နိုင်သလို အခွန်ထမ်း ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအချက်အလက်များနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာငွေကြေး သုံးစွဲမှုမှတ်တမ်းများကိုပါ အပြည့်အဝ စစ်ဆေးခြင်းမျိုးလည်းဖြစ်နိုင် ပါသည်။ စာရင်းစစ်လုပ်ငန်း

ပြီးမြောက်သောအခါ တွေ့ရှိချက်များအပေါ် မူတည်၍ အခွန်ထမ်းသည် တောင်းခံထားသော ပြန်အမ်းငွေများ ပြန်လည်ရယူနိုင်ရန် အတည်ပြုခြင်း (သို့) အခွန်ငွေထပ်မံပေးဆောင်ခြင်းများ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အခွန်စာရင်းစစ်ဆေးရန် အောက်ပါအချက်အလက်များအပေါ် မူတည်၍ ရွေးချယ်သတ်မှတ်ပါသည်-

- (ကက) အခွန်ဆိုင်ရာ လိုက်နာဆောင်ရွက်မှု မရှိခြင်း သို့မဟုတ် ယခင်က ပျက်ကွက်သည့် အလေ့အကျင့်ရှိခြင်း၊
- (ခခ) သိရှိထားသည့် အချက်အလက်များအရ ဝင်ငွေကြေညာလွှာများ မမှန်ကန်ကြောင်း တွေ့ရှိခြင်း၊
- (ဂဂ) အခွန်ရှင်းလင်းခြင်း မပြုရသေးသည့် ပိုင်ဆိုင်မှုများရှိကြောင်း အထောက်အထား ရရှိခြင်း၊
- (ဃဃ) ပေးသွင်းထားသည့် အခွန်ပမာဏနှင့် မမျှတအောင် ကြီးမားသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိခြင်း၊
- (ငင) အခွန်ထမ်း၏ လက်ရှိလုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အခြေအနေကို မှတ်တမ်းတင်ရန် လိုအပ်ခြင်း၊
- (စစ) ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် အခွန်ထမ်းထံ စာရင်းစစ်ဆေးရန် လာရောက်မည်ဖြစ်ကြောင်း အသိပေးစာပေးပို့၍ ကြိုတင်အကြောင်းကြားသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် တစ်ခါတစ်ရံတွင် ကြိုတင်အသိပေးခြင်းမပြုဘဲ အလျဉ်းသင့်သလို ရှောင်တခင် ဝင်ရောက်စစ်ဆေးခြင်းများလည်းရှိနိုင်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ သော အခြေအနေတွင် အခွန်ထမ်းသည် ဝင်ငွေခွန် ဥပဒေပုဒ်မ ၄၄ အရ အခွန်အရာရှိများအား မိမိ၏ လုပ်ငန်းဥပစာ သို့ ဝင်ခွင့်ပြုပေးရမည်ဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းမှတ်တမ်းများနှင့် စာရင်း ဇယားများကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခွင့်ပြုရပါမည်။

(၄) သင့်လျော်မှန်ကန်သော အခွန်ကြေးညာလွှာများ တင်သွင်းခြင်းနှင့် ကျသင့်အခွန်များကို မှန်ကန်စွာပေးသွင်းစေရန် တွေ့ဆုံခြင်း

အခွန်ထမ်းများအနေဖြင့် အခွန်ကြေးညာလွှာများကို သတ်မှတ်အချိန်တွင် အချိန်မီတင်သွင်းရန်နှင့် ကျသင့်အခွန်များကို သတ်မှတ်ရက်တွင် ပေးဆောင်ရန်ပျက်ကွက်မှုများ ရှိကောင်းရှိလာနိုင်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော အခြေအနေများတွင် အခွန်ဌာနမှ အခွန်ထမ်းများအား အခွန်ကြေးညာလွှာများ တင်သွင်းခြင်းနှင့် အခွန်ပေးဆောင်ခြင်းတို့ကို အချိန်မီ ပြုလုပ်နိုင်ရန် အသိပေးစာများ ပေးပို့နှိုးဆော်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍ အခွန်ထမ်းသည် အခွန်ဌာနမှ ယင်းသို့ အသိပေးနှိုးဆော်ထားသည့်တိုင် ကြေးညာလွှာ တင်သွင်းရန်နှင့် အခွန်ပေးဆောင်ရန် ဆက်လက်ပျက်ကွက်ပါလျှင် အခွန်ဌာနမှ အခွန်ထမ်းဆီသို့ ကွင်းဆင်းလေ့လာတွေ့ဆုံ၍ ကြေးညာလွှာတင်သွင်းနိုင်ရန်နှင့် အခွန်ပေးဆောင်နိုင်ရန် တိုက်တွန်းအကြောင်းကြားသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

၆။ ဤလက်ကမ်းစာစောင်နှင့်ပတ်သက်၍ ထပ်မံသိရှိလိုသည့် သတင်းအချက်အလက်များရှိပါက ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာန၏ သက်ဆိုင်ရာရုံးများ (သို့မဟုတ်) အောက်ဖော်ပြပါ လိပ်စာနှင့် ဖုန်းနံပါတ်များသို့ ဆက်သွယ်မေးမြန်းစုံစမ်းနိုင်ပါသည်။

- ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာန (ရုံးချုပ်) - ၀၆၇- ၄၃၀၀၀၉
- အခွန်ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုရုံး (ရန်ကုန်) - ၀၁ - ၃၇၈၃၇၂
- အခွန်ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုရုံး (မန္တလေး) - ၀၂ - ၃၀၁၉၂

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ အခွန်စာရင်းစစ်လုပ်ငန်းများ

အခွန်ထမ်းပြည်သူများ သိရှိထားရမည့် သတင်းအချက်အလက်များ

နိဒါန်း

၁။ နိုင်ငံတော်သည် ပြည်သူလူထုအတွက် အခြေခံလိုအပ်ချက်များဖြစ်သည့် ဆေးရုံ၊ စာသင်ကျောင်း၊ လမ်း၊ တံတား၊ မီးသတ်ဌာန အစရှိသည်များကို ပြည့်စုံလုံလောက်စွာ တည်ဆောက်ပေးနိုင်ရန်အတွက် ဘဏ္ဍာငွေများကို လိုအပ်ပါသည်။ ထိုလိုအပ်သော ဘဏ္ဍာငွေများကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် ပြည်သူလူထုထံမှ ရသင့်ရထိုက်သော အခွန်ငွေများကို ဥပဒေနှင့်အညီ ကောက်ခံစုဆောင်းပေးလျက်ရှိပါသည်။ အခွန်ထမ်းပြည်သူများသည် မိမိတို့ လိုက်နာရမည့် အခွန်တာဝန်များကို လေးစားလိုက်နာပြီး နိုင်ငံကြီးသားများပီပီ ပေးဆောင်ရမည့် အခွန်များကို အသိစိတ်ဓါတ်ရှိရှိဖြင့် လိုလားစွာပေးဆောင်သည့်စနစ်သို့ ရောက်ရှိနိုင်ရန် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနမှ အခွန်ပညာပေး အစီအစဉ်များ၊ ကျွမ်းကျင်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများဖြင့် ကူညီပံ့ပိုးလျက်ရှိပါသည်။

၂။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် အခွန်ထမ်းပြည်သူများအား အခွန်ဥပဒေများနှင့် အခွန်ဆိုင်ရာ သိကောင်းစရာများကို သိရှိလိုက်နာနိုင်စေရန် အင်တာနက်စာမျက်နှာများ၊ ပညာပေးလက်ကမ်းစာစောင်များနှင့် လမ်းညွှန်ချက်များ၊ အခွန်ဆိုင်ရာအကြံပေး ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် အခွန်ဝန်ဆောင်မှုရုံးများမှတစ်ဆင့် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိပါသည်။

၃။ အခွန်ထမ်းကိုယ်တိုင်စည်းကြပ်သည့်စနစ် (Self-assessment System-SAS) တွင် အခွန်ထမ်းများက ၎င်းတို့ရရှိလာသော ဝင်ငွေအပေါ် အခွန်ဥပဒေများနှင့်အညီ ကိုယ်တိုင် တွက်ချက်၍ ကျသင့်အခွန်ငွေများကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ပေးဆောင်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပေးဆောင်ရမည့်အခွန်ကို စာရင်းပြုစုတွက်ချက်ခြင်း၊ စည်းကြပ်ခြင်းနှင့် အခွန်ပေးဆောင်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အားလုံးသည် အခွန်ထမ်း၏တာဝန်သာ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနက အခွန်ထမ်းများထံမှ တင်ပြလာသည့် အခွန်ကြေညာလွှာများ၏ မှန်ကန်မှုအခြေအနေကို စစ်ဆေးအတည်ပြုပေးနိုင်ရန် အခွန်စာရင်းစစ်ဆေးခြင်း ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည့် အခွန်ထမ်းများအား အခါအားလျော်စွာ ရွေးချယ်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

အခွန်စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းဆိုသည်မှာ-

၄။ အခွန်ထမ်းသည် အခွန်ဆိုင်ရာဥပဒေများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ပြီး မှန်ကန်သည့် အခွန်ငွေပမာဏကို ပေးဆောင်ထားပြီးဖြစ်သည်ကို စစ်ဆေးသိရှိနိုင်ရန် အခွန်ထမ်း၏ ဘဏ္ဍာရေး(ငွေကြေး) ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို စုံစမ်းစစ်ဆေးသည့် ကိစ္စရပ်တစ်ခုဖြစ်ပါ သည်။

၅။ စာရင်းစစ်လုပ်ငန်းတစ်ခုသည် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် ကြေညာလွှာတစ်ခုလောက်ကို သာ စစ်ဆေးသည့် ရိုးရှင်းသည့် စစ်ဆေးခြင်းမျိုးဖြစ်နိုင်သလို အခွန်ထမ်း၏ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးမှတ်တမ်းများကိုပါ အပြည့်အဝ စစ်ဆေးခြင်းမျိုးလည်း ဖြစ်နိုင်ပါ သည်။ စာရင်းစစ်လုပ်ငန်း ပြီးမြောက်သောအခါ အခွန်ထမ်းသည် ပြန်အမ်းငွေများ ပြန်လည် ရယူနိုင်ခြင်း (သို့) အခွန်ငွေ ထပ်မံပေးဆောင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

၆။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စာရင်းစစ်ဆေးခြင်း အမျိုးအစားများစွာရှိပြီး ယင်းတို့ တွင် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကြေညာလွှာတင်သွင်းခြင်း ကဲ့သို့သော အခွန်ကြေညာလွှာ တင်သွင်း ခြင်း (သို့) သီးသန့်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်တစ်ခုကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းရှင်များ မှ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့်တာဝန်ဝတ္တရားကို စစ်ဆေးခြင်း (ဥပမာ- အလုပ်သမားများ၏ မူလလစာမှ ကျသင့်ဝင်ငွေခွန်ကိုနုတ်ယူပေးသွင်းခြင်း(PAYE-pay-as-you-earn tax) နှင့် များပြားလှသော ပညာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ စစ်ဆေးခြင်း(technical checks) များ (ဥပမာ- ပေးဆောင်ရမည့် အခွန်မှ ကုန်ကျစရိတ် နုတ်ယူခြင်း (deductibility of expenditure)) နှင့် အစုရှယ်ယာရှင်တည်မြဲမှု (shareholder continuity) - စသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။

အခွန်စာရင်းစစ်ဆေးရန် အခွန်ထမ်းအားမည်သို့ ရွေးချယ်ပါသနည်း

၇။ အခွန်ထမ်းတစ်ဦးအား အခွန်စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းပြုလုပ်ရန် အရွေးချယ်ခံရနိုင်သည့် အကြောင်းအရင်းအချို့မှာ-

- (က) အခွန်ထမ်း ပါဝင်လုပ်ဆောင်နေသည့် လုပ်ငန်း(သို့) လုပ်ဆောင်ချက်သည် အခွန်ဌာနမှ လက်ရှိကာလတွင် အလေးပေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အခွန် ထမ်း လိုက်နာဆောင်ရွက်မှု အစီအစဉ်တွင် ပါဝင်နေခြင်း
- (ခ) အခွန်ထမ်းတင်သွင်းလာသည့် ကြေညာလွှာများသည် မမှန်ကန်ကြောင်း (သတင်းအရင်းအမြစ် အသီးသီးမှ) သတင်းလက်ခံရရှိခြင်း

- (ဂ) အခွန်ထမ်းသည် ယခင်က အခွန်ဆိုင်ရာလိုက်နာဆောင်ရွက်မှု အားနည်းသည့် မှတ်တမ်းများ ရှိနေခြင်း
- (ဃ) ရလမ်းမဖော်ပြနိုင်သော ပိုင်ဆိုင်မှုများကို သတင်းအရင်းအမြစ်များမှ (ဥပမာ- ယင်းဒေသရှိ သတင်းမီဒီယာမှတ်တမ်းများမှ) တစ်ဆင့်ဖော်ထုတ်သိရှိခြင်း
- (င) အခွန်ထမ်းကို အလျဉ်းသင့်သလို ကျပန်းစနစ်ဖြင့် ရွေးချယ်ခြင်းတို့ဖြစ်ပါ သည်။

၈။ အခွန်ရုံးမှ အခွန်ထမ်းရွေးချယ်မှုဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများနှင့် အခွန်ထမ်းလိုက်နာ ဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေများကို ပုံမှန်ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်သွားမည်ဖြစ်ပါ သည်။

အခွန်စာရင်းစစ်ဆေးမှုတစ်ခု စတင်လုပ်ဆောင်ခြင်း

၉။ ပုံမှန်အားဖြင့် အခွန်ရုံးမှ အခွန်ထမ်းထံသို့ သင့်လျော်သည့် အခွန်စာရင်းစစ် အသိပေး စာ ပေးပို့နှိုးဆော်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် တစ်ခါတစ်ရံတွင် အသိပေးနှိုးဆော်ခြင်း မပြုဘဲ အလျဉ်းသင့်သလို ရှောင်တခင်ဝင်ရောက်စစ်ဆေးခြင်းများလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော အခြေအနေတွင် အခွန်ထမ်းသည် ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေ ပုဒ်မ (၄၄) အရ အခွန်အရာရှိများအား မိမိ၏လုပ်ငန်းဥပစာသို့ ဝင်ခွင့်ပြုပေးရမည်ဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းမှတ်တမ်း များနှင့် စာရင်းဇယား များကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခွင့် ပြုရပါမည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ပထမ အကြိမ်တွေ့ဆုံမှုတွင် အခွန်ရုံးမှ ပြန်လည်သုံးသပ်ချက်များပြုလုပ်၍ လုပ်ငန်းအကြောင်းကို ပိုမိုနားလည်နိုင်စေရန် လုပ်ငန်းမှတ်တမ်းအချို့ကို တောင်းခံသွားမည် ဖြစ်ပါ သည်။

ကနဦးတွေ့ဆုံမှု

၁၀။ ကနဦးတွေ့ဆုံမှုတွင် အခွန်အရာရှိသည် အခွန်ထမ်းအား အခွန်စာရင်းစစ်လုပ်ငန်းစဉ် နှင့် ပတ်သက်၍ ယေဘုယျအားဖြင့် ဆွေးနွေးပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး စာရင်းစစ်လုပ်ငန်းတွင် ပြင်ဆင်ထားရန်လိုအပ်သည့် အစီအစဉ်တို့ကိုလည်း ဆွေးနွေးအကြံပြုပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါ သည်။ အခွန်အရာရှိသည် အခွန်စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းပြုလုပ်မည့်နေရာဌာန (အခွန်ရုံး သို့မဟုတ် အခွန်ထမ်း၏လုပ်ငန်းနေရာ) ကို စာရင်းစစ်အသိပေးစာတွင် အကြံပေးဖော်ပြ မည်ဖြစ်ပါသည်။ အခွန်အရာရှိသည် အခွန်ထမ်းက ထိန်းသိမ်းထားရှိသော လုပ်ငန်းမှတ်တမ်း များ၊ အသုံးပြုသည့် စာရင်းအင်းဆိုင်ရာနည်းစနစ်၊ ကြေညာလွှာတင်သွင်းခြင်းဆိုင်ရာ

ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များ နှင့်သက်ဆိုင်သည့် မေးခွန်းများကို အခွန်ထမ်းအား မေးမြန်းနိုင်ပါသည်။ ထို့အတူ ယင်းမှတ်တမ်းများနှင့် ကြေညာလွှာပါ အစိတ်အပိုင်းများ၏ မှန်ကန်မှုကိုလည်း စစ်ဆေးနိုင်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ အခွန်ထမ်းသည် မိမိ၏အခွန်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များတွင် အမှားအယွင်း တစ်စုံတစ်ရာ ရှိနေသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆပါက ဤကနဦးတွေ့ဆုံမှုကာလတွင် အခွန်အရာရှိ (သို့) အခွန်ရုံးသို့ အသိပေးတိုင်ပင်သင့်ပါသည်။

အခွန်စာရင်းစစ်ဆေးမှုတစ်ခု၏ ကြာချိန်

၁၁။ စာရင်းစစ်လုပ်ငန်းတစ်ခုတွင် ကြာမြင့်ချိန် အတိအကျ သတ်မှတ်ထားခြင်းမျိုးမရှိဘဲ အောက်ပါအခြေအနေများအပေါ်မူတည်၍ ကွဲပြားနိုင်ပါသည်-

- (က) အခွန်ထမ်း၏ လုပ်ငန်းအရွယ်အစားနှင့် ရှုပ်ထွေးခက်ခဲမှုအတိုင်းအတာ၊
- (ခ) အခွန်ထမ်း၏ ထိန်းသိမ်းထားရှိထားသည့်မှတ်တမ်းမှတ်ရာများ၏ အဆင့်အတန်းနှင့် အရည်အသွေး၊
- (ဂ) အခွန်ထမ်းကိုယ်တိုင်၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု အခွန်ရုံးမှ ခန့်မှန်းကြာမြင့်ချိန်ကို စာရင်းစစ်လုပ်ငန်း စတင်ချိန်တွင် ပြောကြားပေးမည်ဖြစ်ပြီး ကြာမြင့်ချိန် ထပ်မံတိုးမြင့်ရန် လိုအပ်လာပါကလည်း အခွန်ထမ်းနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

အခွန်အရာရှိ၏ အခန်းကဏ္ဍ

၁၂။ အခွန်အရာရှိတစ်ဦးသည် အခွန်ထမ်းများအတွက်-

- (က) အရည်အချင်းပြည့်ဝ၍ အားပေးကူညီတတ်သော ၊ ယဉ်ကျေးပျူငှာစွာ ပြောဆိုဆက်ဆံနိုင်သော၊
- (ခ) အခွန်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအား ဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ပြီးစီးနိုင်အောင် ကူညီပေးနိုင်သော၊
- (ဂ) အခွန်ထမ်းများအား လေးစား၍ ၎င်းတို့၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များအား လုံခြုံစွာ တာဝန်ယူထိန်းသိမ်းပေးနိုင်သော အရာရှိတစ်ဦးဖြစ်ရပါမည်။

၁၃။ အခွန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများနှင့် မှတ်တမ်းမှတ်ရာများကို စစ်ဆေးကြည့်ရှုမည့် အခွန်အရာရှိတိုင်းသည် ၎င်းတို့၏သက်ဆိုင်ရာဝန်ထမ်း စိစစ်ရေးကဒ် ပြားများ ၊ စစ်ဆေးကြည့်ရှုရန် ခွင့်ပြုမိန့်အစရှိသည့်အထောက်အထားများ ကိုင်ဆောင်ပါရှိ ရမည်။ အခွန်ထမ်းများကလည်း မိမိတို့၏လုပ်ငန်းနှင့်မှတ်တမ်းများကို စစ်ဆေးခွင့်မပြုမီ သို့မဟုတ် သတင်းအချက်အလက်များအား လွှဲပြောင်းခြင်းမပြုမီ အခွန်အရာရှိများထံမှ အဆိုပါ အထောက်အထားများအား အချိန်မရွေး တောင်းခံနိုင်ပါသည်။

အခွန်ထမ်း၏အခန်းကဏ္ဍ

၁၄။ အခွန်ထမ်းများအနေဖြင့် ရိုးသားဖြောင့်မတ်၍ အခွန်ဝန်ထမ်းများအပေါ် ယဉ်ကျေး ပျူငှာစွာ ဆက်ဆံရပါမည်။ ထို့အပြင် အခွန်ဌာနမှ အခွန်စာရင်းစစ်ဆေးခြင်း ပြုလုပ်နေစဉ် အတွင်း မိမိတို့၏ လုပ်ငန်း ဥပစာများအတွင်း ဝင်ရောက်ခွင့်ပြုနိုင်ရန်၊ လိုအပ်သည့် စာရွက် စာတမ်းနှင့်မှတ်တမ်းများအား အချိန်မီလွှဲပြောင်းပေးနိုင်ရန်နှင့် မိမိတို့၏စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အား အဟန့်အတား အနည်းဆုံးဖြင့် စာရင်းစစ်လုပ်ငန်း အမြန်ဆုံး ပြီးမြောက်စေရန် ကူညီ ပံ့ပိုး ပေးရမည်ဖြစ်သည်။

လက်ဆောင်ပဏ္ဍာ

၁၅။ အခွန်ရုံးသည် အခွန်ထမ်းများထံမှ မည်သည့် တံစိုးလက်ဆောင်မျှ လက်ခံမည် မဟုတ်ပါ။ အခွန်ထမ်းသည် အခွန်ရုံး၏ ဝန်ဆောင်မှုအပေါ် ကျေနပ်အားရ၍ အသိအမှတ် ပြုလို ပါက ကျေးဇူး တင်လွှာများ ပေးပို့နိုင်ပါသည်။

စာရင်းစစ်ဆောင်ရွက်စဉ်

၁၆။ တာဝန်ရှိသူများနှင့်လုပ်ငန်းရှင်များအကြား နားလည်မှုလွဲမှားခြင်းများ မဖြစ်ပေါ်စေ ရန် အခွန်အရာရှိများ၏ စစ်ဆေးမေးမြန်းမှုများကို မရှင်းလင်းပါက မိမိတို့ နားမလည်သည့် အကြောင်းအရာများကို ပြန်လည်ရှင်းလင်းပေးရန် တောင်းဆိုနိုင်ပါသည်။

အခွန်အရာရှိ၏လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအား အဟန့်အတားဖြစ်စေခြင်း

၁၇။ အခွန်စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်နေစဉ်အတွင်း အခွန်အရာရှိအား ဟန့် တားနှောင့်ယှက်ပါက ဥပဒေအရ အရေးယူခံရနိုင်ပါသည်။ ဟန့်တားနှောင့်ယှက်ခြင်းဟူ သည်-

- (က) အခွန်ထမ်းသည် ၎င်း၏ လုပ်ငန်းဥပစာသို့ ဝင်ရောက်စစ်ဆေးခွင့် မပြုခြင်း၊

- (ခ) သင့်လျော်မှန်ကန်သော သတင်းအချက်အလက်များအား ဖျက်ဆီးပစ်ခြင်း၊
- (ဂ) လိမ်လည်ထားသော မမှန်မကန်အချက်အလက်များ တင်ပြခြင်း၊
- (ဃ) အခွန်ထမ်းသည် အခွန်ဌာနမှ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများကို ကြန့်ကြာစေရန် တမင် ရည်ရွယ်လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့ကို ဆိုလိုပါသည်။

အခက်အခဲများအား ပူးပေါင်းဖြေရှင်းခြင်း

၁၈။ အခွန်ထမ်းနှင့် အခွန်အရာရှိအကြား ပေါ်ပေါက်လာသည့် ပြဿနာများကို အတူတကွ ဖြေရှင်းရပါမည်။ ပိုမိုခက်ခဲသည့် အခြေအနေများတွင် အခွန်ထမ်းသည် စာရင်းစစ်အသိပေး စာတွင် တစ်ပါတည်းဖော်ပြပါရှိသော အခွန်စာရင်းစစ်အရာရှိ၏ သက်ဆိုင်ရာ အဆင့်ဆင့် သော အကြီးအကဲများ၊ စစ်ဆေးရေး အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်အရာရှိများထံ ဆက်သွယ်ကာ အကူ အညီတောင်းခံ၍ ပူးပေါင်းဖြေရှင်းရမည် ဖြစ်ပါသည်။